

Det nære og det fjerne – *Michael* gjennom ti år

Michael 2014; 11: 7–8.

Michael, kvartaltidsskriftet som utgis av Det norske medisinske Selskab, ble etablert i 2004. *Michael* har gjennom sine ti første år utviklet en tydelig, faglig profil knyttet til medisinsk historie og samfunnsmedisin. Allerede i første nummer, som omhandlet 400 årsjubileet for den offentlige helsetjenesten i Norge, ble kursen satt. «Medisinsk historie er et fag som trekker tidligere tiders erfaringer om medisin, helse og helsevesen ut fra fortiden, viser dem fram og spør hva vi kan lære», skrev Øivind Larsen, og minnet om sammenhengen mellom levekår og helse «forhåpentligvis til ettertanke og overføring fra fortid til framtid» (1). Gjennom 40 ordinære utgivelser og hittil 14 supplementer har innholdet handlet om de lange linjer og de mange mennesker – om systemer og relasjoner. I en helsetjeneste som i økende grad blir fragmentert og spesialisert, er dette mangelvare.

Dette nummeret avspeiler *Michaels* profil på en god måte. Her presenteres temaer som er nære og fjerne på samme tid. Sammenhenger i tid og rom går igjen, og tilnærmingen er bred. Humoralpatologiens historie strekker seg tilbake til antikken og må forstås på bakgrunn av tidligere tiders kunnskapssystemer og vitenskapssyn (s. 101). Den demografiske krisen på 1740-tallet (s. 9) viser den komplekse sammenhengen mellom klima, ernæring og sykkelighet – en sammenheng som er høyst relevant også i dagens verden. Organiseringen av folkehelsearbeidet har variert med samfunnsforholdene gjennom alle tider. Kvinners innsats i folkehelsearbeidet ved det forrige århundreskiftet får sjelden stor oppmerksomhet (s. 28). Sverre Sør-dals (1900-96) brev hjem som legestudent ble presentert i forrige nummer av *Michael* (2). I dette nummeret publiseres brev han skrev som sykehuslege i Finnmark under Den annen verdenskrig (s. 61). Krigens konsekvenser for folkehelse og helsetjenester blir tydeligere når de konkretiseres gjennom personlige beretninger. Omtalen av Brundtland-kommisjonen minner oss

om den globale sammenhengen mellom økonomisk vekst og miljøvern, mellom politiske beslutninger og folkehelse i vid forstand (s. 45).

Sammenhengen mellom politikk og helse er særlig aktuell i disse dager. I februar 2014 ble rapporten fra *The Lancet – University of Oslo Commission on Global Governance for Health* publisert (3). Bakgrunnen for denne kommisjonen er tidligere grundig presentert i *Michael* (4). Rapporten tar utgangspunkt i de store helseulikhetene som finnes i verden i dag. I hovedsak skyldes disse forskjellene forhold som ligger utenfor helsetjenestens arbeidsområde. I tråd med Rudolf Virchows (1821 – 1902) ord om at «politikk er intet annet enn medisin i stort», drøftes sammenhengen mellom politiske prioriteringer og helsemessige konsekvenser på globalt nivå både i et historisk og dagsaktuelt perspektiv. Konklusjonen i den omfattende rapporten er at «Health is a precondition, outcome, and indicator of a sustainable society, and should be adopted as a universal value and a shared social and political objective for all» (3).

Denne helseforståelsen har preget *Michaels* innhold gjennom disse ti årene, og kan være en ledestjerne for både den medisinsk-historiske og samfunnsmedisinske profilen også i årene som kommer.

Litteratur

1. Larsen Ø. Et nyttig jubileum. *Michael* 2004; 1: 3–4.
2. Larsen Ø red. Legestudent Sverre Sørtdals brev til sin mor 1919–27. *Michael* 2013; 10: 365–446.
3. Ottersen OP, Dasgupta J, Blouin C et al. The political origins of health inequity: prospects for change. *Lancet* 2014; 383: 630 – 667. doi:10.1016/S0140-6736(13)62407-1.
4. Ottersen OP. En akademisk Lancet – UiO Commission: et nasjonalt og globalt kompetanseløft. *Michael* 2012;9:212–5.

Magne Nylenna
Nasjonalt kunnskapscenter for helsetjenesten
Postboks 7004 St Olavs plass
0130 Oslo
magne.nylenna@kunnskapscenteret.no